

**Stichting Critical Mass
Jaarverslag 2021**

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. BESTUURSVERSLAG	
1.1 Bestuursverslag	2
2. JAARREKENING	
2.1 Balans per 31 december 2021	13
2.2 Winst-en-verliesrekening over 2021	15
2.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	16
2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2021	18
2.5 Toelichting op de winst-en-verliesrekening over 2021	21
3. OVERIGE GEGEVENS	
3.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	24

1. BESTUURSVERSLAG

Jaarverslag Critical Mass

2021

Stichting Critical Mass
Lange Jufferstraat 52
3512 EE Utrecht
030-2714956
www.criticalmass.nl
info@criticalmass.nl

Doelstelling

Stichting Critical Mass is opgericht in 2005 en heeft statutair tot doel:

'De nieuwsgierigheid van mensen naar zichzelf en naar anderen te stimuleren.'

Nieuwsgierigheid betekent voor ons een open blik naar onszelf en anderen, proberen te begrijpen hoe sociale processen werken en welke rol we daar zelf in spelen.

De stichting beoogt dat doel te verwezenlijken door:

- Het vergroten van het inzicht in de sociale processen die leiden tot samenhang en conflictdynamiek;
- Het organiseren van activiteiten, met name maar niet uitsluitend voor jongeren en professionals die met jongeren werken, gericht op bewustwording, kennisoverdracht en het aanleren van vaardigheden voor conflicthantering;
- Het gebruiken van innovatieve werkvormen en methodieken;
- Het versterken van verbindingen tussen en binnen groepen mensen.

Kortgezegd ontwikkelt Critical Mass interactieve tentoonstellingen, lesprogramma's, films en games die ogen openen en mensen laten reflecteren op hun eigen houding en gedrag. Zo krijgen we gesprekken op gang en activeren we mensen om zich in te zetten voor een inclusieve samenleving.

Voor de periode 2021- 2023 zijn de volgende drie organisatiedoelen vastgesteld:

Doelstelling 1: Vergroten impact projecten en organisatie.

Critical Mass streeft er de komende jaren naar om de impact en het bereik van onze projecten te vergroten. Dit doen we door een verbreding van onze doelgroepen, een daarbij passende communicatiestrategie en het structureel evalueren en delen van de uitkomsten van onze projecten.

Doelstelling 2: Verbreden financieringsmix

Het verbreden van onze financieringsmix streven we na door in te zetten op structurele financiering van onze werkwijze en missie/visie, als ook het verbreden van onze doelgroep en duurzame inzet van bestaande projecten en werkvormen. Dit vraagt om een nieuwe inrichting van onze organisatie en team, met een heldere taakverdeling.

Doelstelling 3: Realiseren divers team en aannamebeleid

Critical Mass streeft naar een diverse en inclusieve organisatie waarin verschillende perspectieven vertegenwoordigd zijn en gehoord worden. Dit geldt voor ons bestuur, het kantoorteam, de makers en ontwikkelaars met wie we werken, als ook onze trainers en gespreksleiders.

Organisatie

Sinds 2021 werken we weer met een projectleidersteam van drie projectleiders. Dit team fungeert als de inhoudelijke kern van de organisatie en is samen verantwoordelijk voor de inhoudelijke invulling en kwaliteitsborging van onze projecten. Door het aannemen van een nieuwe communicatiemedewerker, een programmamaker en een zakelijk medewerker investeren we in meer functiedifferentiatie en slagkracht binnen het team.

Team

Het team van Critical Mass bestond in 2021 uit:

Directeur	Karen Retera
Projectleider Werk in opdracht	Luc Lauwers (tot 01-04-2021)
Projectleider Werk in opdracht	Niels de Groot (vanaf 25-10-2021)
Projectleider Onderwijs	Anouck Wolf
Projectleider zakelijke markt/ D&I	Karin Lachmising (vanaf 01-02-2021)
Projectmedewerker onderwijs	Lisa Kooijman (van 01-06 tot 01-09-2021)
Programmamaker/ projectmedewerker	Safya Rashwan (vanaf 18-01-2021)
Zakelijk medewerker	Kamiel Feiertag (vanaf 08-03-2021)
Communicatiemedewerker	Anne Theelen (vanaf 01-04-2021)

In 2021 boden we binnen onze stichting plek aan 2 stagiairs op de projecten *VRIEND&VIJAND in de klas*, *Met Andere Ogen* en *Code MBO*. Stagiairs ontvangen een stage- en reiskostenvergoeding.

Daarnaast was er een groep van ongeveer 35 freelancetrainers, (trainings-)acteurs en gespreksleiders voor ons werkzaam op de projecten *Met Andere Ogen*, *VRIEND&VIJAND in de klas*, *Verhaal van mijn Vlucht* en *Code MBO*. En werken we nauw samen met o.a. ervaren freelance vormgevers, game- en websiteontwikkelaars en programmamakers.

Stichting Critical Mass volgt de richtlijnen van de Fair Practice Code.

Diversiteit en inclusie

Critical Mass hanteert een divers en inclusief aanname- en personeelsbeleid waarin we streven naar multiperspectiviteit binnen ons team en de externe partijen waar we mee werken.

In deze processen binnen de organisatie komt het onderwerp diversiteit en inclusie terug:

- Vast onderdeel van de bestuursvergaderingen
- Vast onderdeel van de teamdagen (4x per jaar)
- Aanpassing sollicitatieprocedure (o.a. 5 standaardvragen, eigen keuze sollicitatievorm etcetera)
- Toetsing projecten en communicatie uitingen aan Code Culturele Diversiteit en "waarde voor een nieuwe taal"
- Gedragscodes en meldingsprotocol onderdeel van arbeidscontracten.
- Het actief en regelmatig bespreken van actuele maatschappelijke thema's zoals grensoverschrijdend gedrag etc.

- Als actief lerende organisatie delen we deze geleerde lessen en eventueel bestaande knelpunten actief in de notulen van onze vergaderingen, in overleg met andere organisaties en via artikelen op onze website of via onze socials.

Bestuur

Critical Mass heeft als stichting een bestuur dat eindverantwoordelijk is voor alle activiteiten van de stichting.

Het bestuur van Critical Mass komt jaarlijks minstens 5 maal samen en bestond in 2021 uit:

Voorzitter:	Rianne Brouwers (Directeur Filmtheater 't Hoogt)
Penningmeester tot 01-06-21:	Arjen Pais (Freelance Financial Controller)
Penningmeester vanaf 01-12-21:	Gert-Jan Hanekamp (Gebieds- en vastgoedontwikkelaar)
Secretaris:	Samora Bergtop (o.a. Artistiek leider Well Made)
Lid:	Aldith Hunkar (o.a. journalist, trainer, moderator)

De dagelijkse leiding van Critical Mass is door het bestuur gedelegeerd aan de directie van de stichting. De taakverdeling tussen directie en bestuur is vastgelegd in een directie- en bestuursreglement.

De bestuursleden werken op vrijwillige basis en ontvangen uitsluitend een vergoeding voor gemaakte onkosten.

Stichting Critical Mass volgt de Code Cultural Governance.

Overzicht activiteiten 2021

In dit jaarverslag kijken we terug op het eerste volledige jaar met institutionele ondersteuning vanuit Adessium. Deze ondersteuning geeft ons de mogelijkheid om belangrijke stappen te zetten naar een toekomstbestendige organisatie, waarin we naast het realiseren van impactvolle projecten inzetten op (financiële) duurzaamheid, continuïteit en talentontwikkeling.

Critical Mass ontwikkelt zowel projecten in eigen beheer, als projecten in opdracht van andere organisaties die gericht bewustzijn willen creëren op moeilijk bespreekbare thema's, binnen de eigen organisatie, bij een specifieke doelgroep of de gehele maatschappij.

De projecten die we in eigen beheer ontwikkelen komen voort uit een noodzaak die wij zien in de samenleving in combinatie met de overtuiging dat Critical Mass door haar ervaringsgerichte aanpak een bijdrage kan leveren aan bewustwording en vergroting van handelingsperspectief.

Covid 19

Als we terugkijken op 2021, ontkomen we er wederom niet aan om te reflecteren op Covid 19 en de gevolgen van de daaruit volgende maatregelen. Het sluiten van het onderwijs tijdens delen van het jaar heeft het voor veel scholen onmogelijk gemaakt om onze projecten in hun volledigheid uit te voeren. De onzekerheid richting de toekomst heeft de bereidheid van scholen om onze langer lopende projecten af te nemen sterk beïnvloed. Dit geldt nog sterker voor opdrachten en projecten binnen het cultureel maatschappelijk veld, waar veel organisaties geruime tijd noodgedwongen gesloten waren.

Waar mogelijk hebben we aanpassingen gedaan aan onze planning en projecten. Voor Met Andere Ogen is een onlineversie ontwikkeld en ook voor VRIEND&VIJAND in de klas zijn een aantal games online beschikbaar gemaakt, gecombineerd met aangepast nabesprekingsmateriaal. De ontwikkeling van Met Andere Ogen Den Haag stond oorspronkelijk gepland voor najaar 2020 en is naar begin 2021 verplaatst, zodat op locatie filmen mogelijk werd. De ontwikkelfase van Code MBO is voor een groot deel verschoven naar 2021 om zo naast online testsessies ook met kleine groepen fysiek te kunnen werken, maar zelfs tot ver in het tweede deel van 2021 waren de omstandigheden verre van ideaal. We zijn daarom genoodzaakt geweest om de lancering van Code MBO naar begin 2022 te verplaatsen.

Ondanks dat Covid 19 veel van onze samenleving heeft gevraagd en ook met de huidige versoepelingen nog veel flexibiliteit vraagt zal worden van ons als organisatie, onze partners en opdrachtgevers, kijken we vol verwachting vooruit naar wat komen gaat. We staan als organisatie nog stevig overeind en voelen alleen maar meer drive om de schurende thema's en ongelijkheid die tijdens de pandemie nog zichtbaarder werden, bespreekbaar te maken. We danken hiervoor de enorme flexibiliteit, steun en inzet van onze financiers, partners en team.

Hieronder geven we per project inzicht in de behaalde resultaten en besteden we ook aandacht aan de impact van Covid 19 hierop.

Code MBO

Begin 2020 zijn we gestart met de ontwikkeling van een nieuw onderwijsproject van Critical Mass, specifiek ontwikkeld mét en voor studenten en docenten van het mbo-onderwijs. De aanleiding van dit project ligt voor ons in ervaringen uit eerdere projecten, het publieke discours rondom het mbo en het veelvoud aan uitdagingen waar mbo-studenten mee te maken krijgen. Hierdoor kunnen zij niet altijd gelijkwaardig meedoen en dreigen ze de aansluiting met de samenleving te verliezen. Onderzoek toont aan dat verbinding en participatie de sleutel is tot een succesvolle, inclusieve samenleving met

actieve burgers. Wij zien de mbo-school als een maatschappij in het klein, en dus als de perfecte plek om te oefenen met samenleven.

Code MBO bestaat uit twee onderdelen die elkaar versterken. We prikkelen studenten om kritisch na te denken over waar ze voor staan, om zich open te stellen voor de mening van anderen en om elkaar te bevragen. Dit doen ze aan de hand van een zestal educatieve games en interactieve werkvormen. Allemaal gericht op het vergroten van het geloof in eigen kunnen en het leren omgaan met verschillen in kansen, meningen, waarden, achtergronden en ideeën.

Dit maken we compleet met een train-de-trainer module van 2 dagdelen, zodat docenten dit proces - nu en in de toekomst - goed kunnen begeleiden. Tijdens deze trainingen wordt niet alleen de praktische kant besproken over het werken met de online omgeving, gespreksstarters en werkbladen, maar ook inhoudelijk de diepte ingegaan met als doel de interactie tussen docenten en studenten te vergroten.

Al deze onderdelen zijn, samen met de doelgroep, ontwikkeld volgens de principes van Design Thinking, zo creëert het project direct vanaf de start maatschappelijke impact. Om de effectiviteit van Code MBO te waarborgen en waar mogelijk te optimaliseren, doen we gedurende de uitvoer samen met de Hogeschool van Amsterdam onderzoek naar de impact van Code MBO.

Het afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het ontwikkelen van de games en interactieve werkvormen die gebruikt worden in de lessenreeks, het ontwikkelen van de train-de-trainer module voor docenten en het vormgeven van de online omgeving, de verschillende werkbladen en het communicatiemateriaal.

Al deze onderdelen zijn uitgebreid getest via testpanels op de deelnemende ROC's. Dit proces is altijd intensief, maar droeg afgelopen jaar in verband met Covid-19 en de daaruit volgende schoolsluitingen, een extra uitdaging in zich. De beoogde lanceerdatum in september 2021 is dan ook niet gehaald. Code MBO wordt gelanceerd in januari 2022.

Met Andere Ogen

Terwijl maatschappelijke debatten verder verharder wordt het steeds moeilijker om je in een ander te verplaatsen. Dit heeft grote gevolgen voor hoe mensen met elkaar omgaan. Zowel online als offline. In 2018 ontwikkelde Critical Mass in het kader van 21 maart, de Dag tegen Racisme en Discriminatie, de eerste versie van de VR installatie Met Andere Ogen. Dit deden we in samenwerking met de Gemeente Amsterdam, OBA en Stichting Vreedzame Wijk. *Met Andere Ogen* brengt mensen met elkaar in contact, faciliteert ontmoetingen en laat mensen op interactieve manier kennismaken met elkaar en elkaars perspectief.

In 2021 is Met Andere Ogen in samenwerking met Den Haag Meldt, de gemeente Den Haag en ADO in de maatschappij doorontwikkeld en zijn er vier nieuwe perspectieven toegevoegd waarin de rol en de handelingsopties van de omstander prominent aan bod komen.

Met het project Met Andere Ogen kijken deelnemers door middel van Virtual Reality mee over de schouder van iemand die te maken krijgt met racisme, discriminatie of andere situaties van sociale

uitsluiting. Zo worden zij geconfronteerd met de twijfels en dilemma's van de hoofdpersoon alsook de omstanders in dergelijke situaties. Na deze ervaring gaan de deelnemers met elkaar in gesprek, waarbij we dieper ingaan op wat zij ervaren hebben en hoe deze ervaringen zich verhouden tot hun eigen perspectieven, ervaringen en ideeën over de maatschappij waar we in leven en de organisaties waar we in werken/leren. Het doel is mensen met elkaar in gesprek te brengen om samen na te denken over hedendaagse maatschappelijke debatten en wat er nodig is om een meer inclusieve samenleving te creëren.

Met Andere Ogen is in 2021 zowel live als ook online ingezet, zo konden de gesprekken ook tijdens eventuele lockdowns, of voor thuiswerkende teams of klassen, gewoon doorgang vinden. Binnen de gemeente Den Haag hebben in 2021 48 Met Andere Ogen sessies plaatsgevonden, met 576 deelnemers, (hoofdzakelijk) in de leeftijdscategorie van 15 tot 25 jaar. Daarnaast is Met Andere Ogen ingezet bij verschillende opdrachtgevers als Gemeente Amersfoort, Abbot Zwolle, Vlisco, Bibliotheek Eemland en de KNVB.

Dit project wordt mede mogelijk gemaakt door: Gemeente Den Haag, VSBfonds, Fonds 1818, Bankgiroloterij fonds en Fonds ZOZ.

VRIEND&VIJAND in de klas

VRIEND&VIJAND in de klas bestaat uit zes games, vijftien opdrachten en een onderzoek naar sociale veiligheid op school. Binnen alle video's, games en opdrachten staat de stem van leerlingen centraal; zij bepalen hoe de school verder werkt aan thema's als buitensluiten, homofobie, (cyber)pesten, racisme/discriminatie, kansenongelijkheid en ontwikkeling van eigen talenten en komen tot gezamenlijke afspraken over hoe met elkaar om te gaan.

Deze thema's zijn verdeeld over zes op zichzelf staande lessen, die op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Voor alle lessen geldt dat zij een combinatie zijn van (digitale) video's en keuzes enerzijds en (fysieke) opdrachten en gesprekken in de klas anderzijds, zowel plenair als in groepjes en duo's. Elke les heeft een andere thematiek en een andere benadering van actiebereidheid, handelingsbekwaamheid en preventie.

De dilemmagames blijken ideale gesprekstarters met betrekking tot de verschillende onderwerpen. De games zijn echter niet alleen geschikt voor het gesprek tussen leerlingen en docenten, we merken dat de games ook het gesprek tussen docenten onderling, tussen docenten en schoolleiding en tussen OR leden, ouders en docenten op gang brengen.

Het afgelopen jaar heeft het onderwijs wederom door Covid 19 maar beperkt leerlingen op school mogen ontvangen. Om de belangrijke thema's van VRIEND&VIJAND toch bespreekbaar te blijven maken binnen een online klassensetting, hebben we twee van onze dilemma-games die gaan over (cyber)pesten, ingrijpen en de rol van de omstander, omgezet naar een online variant.

Het bespreken van gevoelige onderwerpen in een online omgeving is echt anders dan in een klassensetting en moet ook anders begeleid worden. De online dilemma games volgen daarom een heldere opbouw met telkens duidelijke instructies, werkbladen en een reflectiemoment

In 2021 is VRIEND&VIJAND in de klas op 15 scholen ingezet en hebben we 7.050 leerlingen en 150 docenten getraind. Helaas is het door de lockdowns en alle extra belasting op docenten en scholen, voor docenten niet altijd haalbaar gebleken om alle games te spelen. We proberen per school een passende oplossing te vinden om komend jaar zoveel mogelijk scholen toch de mogelijkheid te geven om VRIEND&VIJAND volledig te ervaren. Tijdens de actie in het kader van de Week tegen Pesten hebben dit jaar 88.300 leerlingen en 2000 docenten zich aangemeld om gratis de game "Machteloos" te spelen.

In 2022 wordt VRIEND&VIJAND in de klas verder doorontwikkeld door de toevoeging van nieuwe gesprekstarters rondom het thema "mentaal welzijn".

VRIEND&VIJAND in de klas is het afgelopen jaar ondersteund met een bijdrage van Talud.

Verhaal van mijn vlucht

Verhaal van mijn vlucht is een project van PAX en Critical Mass voor het voortgezet onderwijs en mbo. Met dit project ondersteunen we sinds 2017 docenten in het omgaan met wij-zij-denken in de klas en laten we leerlingen ervaren wat het betekent om voor geweld te moeten vluchten. Welke moeilijke keuzes mensen in een oorlog moeten maken. En hoe verschillend – en toch ook vergelijkbaar – de verhalen van verschillende mensen met een vluchtachtergrond zijn.

Het project in samenwerking met PAX en ondersteund door de Nationale Postcodeloterij is in juli 2020 succesvol afgerond.

Critical Mass blijft de dilemmagame Keuzestrijd en de docententraining 'Omgaan met polarisatie en wij/zij denken in de klas' minstens tot en met schooljaar 2022/2023 actief aanbieden op het vo, mbo en op lerarenopleidingen. Daarnaast bieden we een train-de-trainer variant aan, waarin we lerarenopleiders leren om zelf de training te geven aan hun studenten. Met deze trainingen vergroten we kennis en vaardigheden in het voeren van gesprekken over maatschappelijk gevoelige onderwerpen als het vluchtelingendebat.

De door Covid-19 veroorzaakte onzekerheden binnen het onderwijs en de mate van inzet en flexibiliteit die reeds van de docenten gevraagd werden, hadden ook invloed op de afname van trainingen. We hebben waar mogelijk de training wij/zij denken online verzorgd, maar hebben helaas ook een aantal trainingen moeten verschuiven naar 2022.

Wat hebben we wel kunnen doen?

- 11 trainingen Wij-zij denken, zowel online als fysiek, voor 152 docenten.
- Vanuit de bestaande training hebben we twee verkorte trainingen ontwikkeld, één met focus Begrenzen & Uitnodigen en één met focus omgaan met polarisatie. Beide zijn zowel online als fysiek te volgen.
- Najaar 2021 de mogelijkheid onderzocht om de training ook in te zetten voor de zakelijke markt binnen een Diversiteit & Inclusie traject en als deskundigheidstraining voor docenten binnen VRIEND&VIJAND in de klas. Voor 2022 staan reeds een aantal trajecten geboekt.

In 2021 werd de dilemma game van Keuzestrijd 13.518 gespeeld via de gratis toegankelijke link op de website van Verhaal van mijn Vlucht.

[Uit de klas \(www.uitdeklas.nl\)](http://www.uitdeklas.nl)

Moeilijke thema's als vooroordelen, racisme en discriminatie spelen een rol in onze samenleving, en dus ook in de klas. Gesprekken over deze thema's zijn voor iedere leerling, klas, docent én school van belang. Tegelijkertijd is het bespreekbaar maken van thema's als vooroordelen, racisme of discriminatie vaak lastig. Het raakt aan de identiteit van mensen en is daarmee kwetsbaar. Voor leerlingen, maar ook voor docenten. Veel docenten geven aan handelingsverlegen te zijn over hoe ze deze onderwerpen goed moeten bespreken. Twee op de vijf docenten geeft aan behoefte te hebben aan extra scholing om discriminerende uitingen van leerlingen bespreekbaar te maken.

Uitdeklas.nl is een door Critical Mass in 2015 ontwikkelde webportal voor docenten met games, films en interactieve werkvormen over vooroordelen, discriminatie en racisme. Het gratis materiaal is deels door Critical Mass ontwikkeld, daarnaast bieden we ook materiaal van andere maatschappelijke organisaties aan. Hiermee ondersteunen we docenten om deze soms moeilijke gesprekken met leerlingen aan te gaan.

Uit de klas.nl is een webportal dat regelmatig aangevuld wordt met nieuwe werkvormen. *Uitdeklas.nl* heeft op dit moment 2.643 actieve gebruikers. Zij hebben opgeteld 7.521 keer een werkvorm gedownload.

Financiën

Stichting Critical Mass wordt door de bijdragen van verschillende fondsen in de mogelijkheid gesteld om haar projecten te ontwikkelen en uit te voeren. Om naast deze projectfinanciering de continuïteit van de organisatie en haar team te kunnen waarborgen en het talent dat we binnen Critical Mass ontwikkelen ook in huis te houden, is het van belang structurele vormen van financiering aan te boren. We investeren daarom in het ontwikkelen van langlopende eigen projecten, het duurzaam inzetten van succesvolle projectonderdelen ook na beëindiging van de subsidieperiode en het uitbreiden van onze doelgroepen en opdrachtgevers. Hierin worden we ondersteund met een meerjarige institutionele bijdrage van Adessium voor de jaren 2021 tot en met 2023.

We sluiten 2021 af met een positief resultaat van € 12.746,- Dit resultaat wordt toegekend aan de algemene reserve. Deze reserve bedraagt aan het einde van 2021 € 73.580,-

Wij vinden het belangrijk een (bescheiden) eigen vermogen te hebben, en streven naar een vermogen van minstens tien procent van onze totale omzet. Dat is op basis van de te verwachten omzet in 2022 van € 525.000,- (14%) nu voldoende aanwezig. Dit is welkom gezien de onzekere tijden waarin we ons nog steeds bevinden (weerstandvermogen).

We danken hierbij al onze samenwerkingspartners, opdrachtgevers en de ons ondersteunende fondsen en gemeenten voor de projecten Code MBO, *VRIEND&VIJAND in de klas*, *Verhaal van mijn vlucht*, en *Met Andere Ogen*. Dankzij hun steun kunnen we dit soort belangrijke projecten blijven ontwikkelen en uitvoeren.

Vooruitblik 2022

Het jaar 2021 was wederom een bijzonder en roerig jaar te noemen. De voortslepende consequenties van de Covid-19 pandemie hebben veel impact gehad op de samenleving en ook op ons als organisatie en individuen. We zijn ons ervan bewust dat de gevolgen van de schoolsluitingen zeker ook het komende schooljaar negatieve effecten zullen hebben op het onderwijs en onze mogelijkheden om met onze projecten naar scholen te gaan. Tegelijkertijd voelen we sterker dan ooit de noodzaak om te werken aan een sterke sociale cohesie binnen scholen en organisaties waarin iedereen ruimte krijgt om zicht te ontwikkelen.

Het komend jaar zal dan ook in het teken staan van het lanceren en ontwikkelen van projecten en trainingen die juist kansengelijkheid en inclusiviteit bevorderen. Meteen aan het begin van 2022 lanceren we het onderwijsproject Code MBO en Met Andere Ogen wordt uitgebreid met verdiepende trainingen en opnieuw ingezet tegen racisme op het sportveld en stagediscriminatie binnen de gemeente Den Haag. Voor het Museum van de Geest ontwikkelen we een interactief lespakket rondom mentaal welzijn en ook VRIEND&VIJAND in de klas vullen we aan met werkvormen rondom mentaal welzijn. Tot slot starten we in 2022 met de ontwikkeling van een groot nieuw eigen project.

Waar het afgelopen jaar nog in het teken stond van het bouwen aan een nieuw team met vier nieuwe medewerkers, starten we 2022 met een volledige formatie vol creatieve ideeën en de 'luxe' van weer samen op kantoor kunnen werken aan nieuwe projecten. Een mooi vooruitzicht!

Opgesteld door Karen Retera

1 mei 2022

2. JAARREKENING

2.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2021

(na verdeling exploitatiesaldo)

ACTIVA

		31-12-2021		31-12-2020		
		€	€	€	€	
Vaste activa						
Materiële vaste activa						
	<i>1</i>					
Machines en installaties		241		373		
Andere vaste bedrijfsmiddelen		841		1.921		
		1.082		2.294		
Vlottende activa						
Vorderingen	<i>2</i>		122.267		419.901	
Liquide middelen	<i>3</i>		108.489		278.101	
			231.838		700.296	
			231.838		700.296	

PASSIVA

		31-12-2021		31-12-2020	
		€	€	€	€
Stichtingskapitaal	4		73.580		60.834
Kortlopende schulden					
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	5	8.448		6.044	
Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen	6	22.568		10.339	
Overige schulden en overlopende passiva	7	127.242		623.079	
			<u>158.258</u>	<u>623.079</u>	<u>639.462</u>
			<u>231.838</u>	<u>700.296</u>	

2.2 WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2021

		2021	2020
		€	€
Baten	8	469.320	436.637
Lasten uit hoofde van personeelsbelo- ningen	9		
Afschrijvingen op immateriële, materiële vaste activa en vastgoed- beleggingen	10	200.002	201.929
Overige stichtingslasten	11	1.063	(1.678)
		255.501	228.885
Totaal van som der kosten		456.566	429.136
Totaal van bedrijfsresultaat		12.754	7.501
Financiële baten en lasten		(8)	(1)
Totaal van resultaat na belastingen		12.746	7.500

2.3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

INFORMATIE OVER DE RECHTSPERSOON

Vestigingsadres en inschrijfsnummer handelsregister

Stichting Critical Mass is feitelijk en statutair gevestigd op Lange Jufferstraat 52, 3512 EE te Utrecht en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 30204713.

ALGEMENE TOELICHTING

De belangrijkste activiteiten van de rechtspersoon

De stichting stelt zich ten doel de nieuwsgierigheid van mensen naar zichzelf en anderen te stimuleren. De stichting beoogt dit doel te verwezenlijken door:

- Het vergroten van het inzicht in de sociale processen die leiden tot samenhang en conflictdynamiek.
- Het organiseren van activiteiten, met name maar niet uitsluitend voor jongeren en professionals die met jongeren werken, gericht op bewustwording, kennisoverdracht en het aanleren van vaardigheden van conflicthantering.

Informatieverschaffing over schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van Stichting Critical Mass zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR VERSLAGGEVING

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

De jaarrekening is opgesteld in Euro's. Toelichtingen op posten in de balans en de staat van baten en lasten zijn in de jaarrekening genummerd. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met Richtlijn C1 (Kleine Organisaties Zonder Winststreven) van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor jaarverslaggeving.

De waardering van activa en passiva geschiedt, zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie, inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

De bepaling van het resultaat

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Hierbij wordt rekening gehouden met de beperkingen die van toepassing zijn ten aanzien van bedrijfsgebouwen, beleggingsvastgoed, andere materiële vaste activa en geactiveerde goodwill. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en verliezen bij verkoop van materiële vaste activa worden onder de post afschrijvingen opgenomen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

2.4 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2021

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1 Materiële vaste activa

	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Totaal
	€	€	€
<u>Stand per 1 januari 2021</u>			
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	18.308	19.161	37.469
Cumulatieve afschrijvingen	(17.935)	(17.240)	(35.175)
	<u>373</u>	<u>1.921</u>	<u>2.294</u>
Boekwaarde per 1 januari 2021			
Mutaties			
Afschrijvingen	(132)	(763)	(895)
Desinvesteringen	-	(907)	(907)
Afschrijvingen op desinveste- ringen	-	590	590
	<u>(132)</u>	<u>(1.080)</u>	<u>(1.212)</u>
Saldo mutaties			
	<u>(132)</u>	<u>(1.080)</u>	<u>(1.212)</u>
<u>Stand per 31 december 2021</u>			
Verkrijgings- of vervaardigings- prijs	18.308	18.254	36.562
Cumulatieve afschrijvingen	(18.067)	(17.413)	(35.480)
	<u>241</u>	<u>841</u>	<u>1.082</u>
Boekwaarde per 31 december 2021			

VLOTTENDE ACTIVA

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
2 Vorderingen		
Vorderingen op handelsdebiteuren	48.820	3.086
Overige vorderingen	28.837	3.523
Subsidies en bijdragen	44.610	413.292
	<u>122.267</u>	<u>419.901</u>

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Overige vorderingen		
Vooruit betaalde huur	3.357	3.523
Nog te ontvangen bedragen	25.480	-
	28.837	3.523
	28.837	3.523
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
Subsidies en bijdragen		
Nog te ontvangen subsidie	44.610	413.292
	44.610	413.292
	44.610	413.292
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
3 Liquide middelen		
ASN Bank	4.656	4.656
Triodos bank	103.833	273.445
	108.489	278.101
	108.489	278.101
PASSIVA		
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
4 Stichtingskapitaal		
Gestort en opgevraagd aandelenkapitaal	73.580	60.834
	73.580	60.834
	73.580	60.834
KORTLOPENDE SCHULDEN		
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
5 Schulden aan leveranciers en handelskredieten		
Crediteuren	8.448	6.044
	8.448	6.044
	8.448	6.044
	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
6 Schulden ter zake van belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	15.509	6.253
Loonheffing	6.657	4.086
Pensioenen	402	-
	22.568	10.339
	22.568	10.339

	<u>31-12-2021</u>	<u>31-12-2020</u>
	€	€
7 Overige schulden en overlopende passiva		
Vooruitontvangen subsidie	56.117	575.549
Vooruit gefactureerde bedragen	36.784	30.000
Reservering vakantiegeld	9.889	5.829
Nog te betalen bedragen	24.452	11.701
	<u>127.242</u>	<u>623.079</u>

Voorstel resultaatverwerking

Het bestuur van de stichting stelt voor om het batig saldo over 2021 ad € 12.746 toe te voegen aan de vrij besteedbare reserves. Vooruitlopend op de vaststelling door het bestuur is dit voorstel reeds in de jaarrekening verwerkt.

2.5 TOELICHTING OP DE WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2021

	2021	2020
	€	€

8 BATEN

Giften en donaties	198	350
Werk in opdracht	162.372	179.512
Subsidie baten	306.750	256.775
	469.320	436.637
	469.320	436.637
	2021	2020
	€	€

9 LASTEN UIT HOOFDE VAN PERSONEELSBELONINGEN

Lonen	160.102	167.405
Sociale lasten en pensioenlasten	39.900	34.524
	200.002	201.929
	200.002	201.929
	2021	2020
	€	€

Lonen

Lonen en salarissen	208.349	212.572
Mutatie reservering vakantiegeld	3.385	(5.580)
Uitkering ziekengeldverzekering	(7.398)	-
Coronasteunmaatregelen (NOW)	(44.234)	(39.587)
	160.102	167.405
	160.102	167.405
	2021	2020
	€	€

10 AFSCHRIJVINGEN OP IMMATERIËLE, MATERIËLE VASTE ACTIVA EN VASTGOEDBELEGGINGEN

Afschrijvingen materiële vaste activa	1.063	(1.678)
	1.063	(1.678)

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Afschrijvingen materiële vaste activa		
Afschrijving meubilair en inrichting	132	120
Andere vaste bedrijfsmiddelen	763	802
	<u>895</u>	<u>922</u>
Boekwinst inventaris	168	(2.600)
	<u>1.063</u>	<u>(1.678)</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€

11 OVERIGE STICHTINGSLASTEN

Overige personeelsbeloningen	11.901	19.189
Huisvestingskosten	18.203	17.153
Exploitatiekosten	190.432	151.966
Kantoorkosten	7.989	9.392
Algemene kosten	26.976	31.185
	<u>255.501</u>	<u>228.885</u>

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€

RENTELASTEN EN SOORTGELIJKE KOSTEN

Betaalde bankrente	8	1
--------------------	---	---

Utrecht, 29 juni 2022

ValidSigned door R.J. Brouwers
op 07-07-2022
R.J. Brouwers
Voorzitter

ValidSigned door G.J. Hanekamp
op 07-07-2022
G.J. Hanekamp
Bestuurder

ValidSigned door A.B.M. Hunkar
op 07-07-2022
A.B.M. Hunkar
Bestuurder

3. OVERIGE GEGEVENS

3.1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Critical Mass te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Critical Mass per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de winst-en-verliesrekening over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Critical Mass zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking van aangelegenheden

Wij vestigen de aandacht op het onderdeel gebeurtenissen na balansdatum in de toelichting op pagina 13 van de jaarrekening, waarin de ontwikkelingen in 2020 met betrekking tot het Coronavirus uiteen is gezet. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 29 juni 2022

Londen & Van Holland

C.J.H. Buijvoet RA